

BEITEPLAN FOR OPPDAL 2018 - 2025

En rullering av beiteplanen fra 2001 og 2009

18.10.2018

**Utarbeidet av Styringsgruppen for
beiteplanrullering 2017-2018**

FORORD/INNLEDNING

Dette er tredje revidering av beiteplan for Oppdal som ble første gang vedtatt i 2001. Oppdal Kommunestyre gjorde følgende vedtak i møte 25.05.2016:

1. Beitekartleggingen utført av Nibio i 2013-2015 (Nibio-rapport 10/2015) med temakart tas til etterretning og benyttes videre som et verktøy/grunnlag i kunnskapsbasen til kommunen, samt ved rulleringsarbeid med kommuneplanens arealdel.
2. Revidering av Beiteplan for Oppdal fra 2009 starter umiddelbart.

Beiteplanen er ment å synliggjøre beiteinteressene i Oppdal og skal brukes som et viktig kunnskapsgrunnlag både i planarbeid, i ordinær saksbehandling og i planlegging av bruken av utmarka. Arealbruken i norsk utmark blir avgjort gjennom de kommunale planprosessene og det er derfor viktig at beitenæringen synliggjør sine beiteinteresser. Siden første gangs utgave i 2001 har det vært en utvikling som viser større press på utmark og den tradisjonelle bruken av utmarka enn noen gang. Det er mange interesser både innenfor friluftsliv, ulike og nye ferdselsformer og ikke minst hyttebygging som skal sameksistere med beitebruk.

Beiteretten er helt grunnleggende for å opprettholde et levende landbruk i kommunen. Beiteretten er av de eldste bruksretter som er knyttet til utmarka i Norge og er befestet gjennom sedvane, hevd og lovverk. Slike sedvaner og avtaler kan være gamle og uklare eller på andre måter fremstå som vanskelig tilgjengelige. Derfor er det ekstra viktig å synliggjøre beiteinteresser og den retten beitebrukere har, og betydninga av denne utmarksbaserte matproduksjonen. Et aktiv landbruk med høsting av fôrressurser i utmarka bidrar til pleie av kulturlandskapet og et levende kulturlandskap som igjen bidrar til positive opplevelser også for utmarkas andre brukere.

Styringsgruppe for rullering av beiteplanen:

Oppdal kommunestyre: Kari Toftaker og Idar Heggvold
Oppdal beite- og rovviltutvalg - v. Aud Marie Bøe, Svein Henrik Risan, Ivar Arne Hagen
Oppdal Bygdeallmenning - v. Rolf Sverre Holum (vara: Anita Schive Bjerkaas)
Lønset grunneierlag - v. Odd Arne Hoel (vara: Jan Morten Simonsen)
Oppdal bonde- og småbrukerlag: Ola Krokann
Oppdal bondelag: Eivind Såstad Mjøen
Lønset bondelag: Steingrim Horvli
Trollheimen Sijte: Gustav Kant
Plan og Forvaltning- sekretariat - v. Ragnhild Eklid og Gro Aalbu

Utkast til beiteplan ble sendt på høring 08.03.18
Det er kommet inn 5 høringsuttalelser.
Styringsgruppen behandlet høringsuttalelser og korrigert utkast til beiteplan i møte 18.04.18.
Bygningsrådet behandler planen i møte 15.10.18 og Beiteplanen er endelig vedtatt i Kommunestyret 18.10.18.

Innholdsfortegnelse:

Grunnlagsinformasjon om beitebruk, verdisetting av utmarka og landbruket	side 3
Lovverk/rettslige forhold	side 8
Tiltaksdel/handlingsplan 2018-2025	side 9
Vedlegg - kart og beskrivelse av beiteområdene	side 14

Alle foto: Oppdal kommune, landbruksforvaltningen.

Beitebruk i dag

Utnyttelse av beiteressursene er en svært gammel bruksform og også i dag er nesten all utmark i bruk til matproduksjon og en viktig ressurs her i Oppdal. Ny bruk av utmarka må tilpasses den allerede eksisterende bruken av utmarka blant annet som beite for husdyr.

Husdyra i Oppdal som bruker innmarks- og utmarksbeitet er for tiden ca 49.000 sau, ca 4.000 storfe og ca 2000 tamrein. Beiting av sau og lam representerer den største delen av husdyrenes beiteopptak i utmarka her, tilveksten på lamma skjer i hovedsak på utmarks-/fjellbeite. I 2017 var det ca 350 ammekyr i Oppdal og alle disse med avkom er aktive beitebrukere på innmark og en stor del også på utmark.

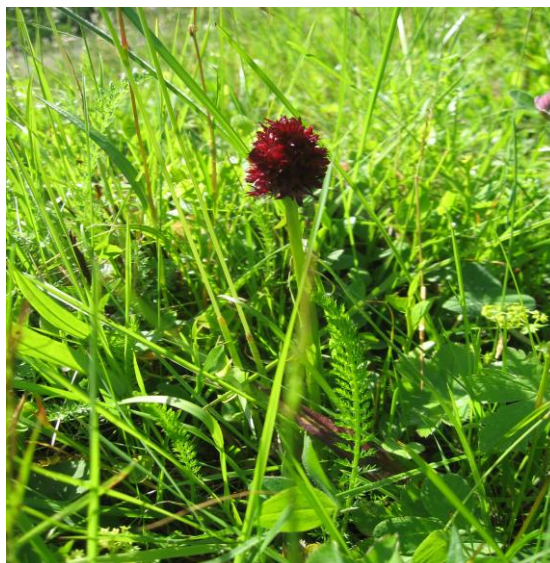
Av 53 melkebruk i kommunen i 2017 er det 27 som har kyrne på sætra, fordelt på 21 sætre. Dette gjør Oppdal til en av de største sæterkommunene i landet. I tillegg har mange av de 124 saubruka sætra som utgangspunkt for sommerbeitet.

Som landets største sauekommune, og med høy andel av storfe, hest og rein på utmarksbeite bidrar beitenæringa i Oppdal vesentlig til norsk matproduksjon, og til ivaretagelse av viktige fellesgoder som levende kulturlandskap og beitebetinget biologisk mangfold nasjonalt og lokalt i Oppdal. Økt matproduksjon i utmark er viktig for å nå Stortingets målsetning om 1,5 % årlig økning i matproduksjonen. Utmarksbeite er også svært viktig i forhold til FN's klimamål, klimaendringer og det grønne skiftet som må til.

Naturmangfold, trua arter og naturtyper

Beitebetinga naturtyper som naturbeitemark, hagemarkskog og beiteskog er det svært mange lokaliteter av i Oppdal, og beite er en helt nødvendig forutsetning for at naturtypene opprettholdes.

- **Naturbeitemark** er en trua naturtype i Norge, og Oppdal har ca halvparten av alle registrerte lokaliteter i sørdelen i fylket.
- **Svartkurle (*Nigritella nigra*)** er en prioritert art som vokser på ca 35 kjente steder i Norge, 9 av disse lokalitetene ligger i Oppdal. I tillegg er det mange gamle lokaliteter der frø muligens ligger i dvale og kan komme igjen om beite opprettholdes og gjengroing forhindres. Det er viktig at det i planlegging og gjennomføring av beiting tas nødvendig hensyn til arten. I Oppdal har vi fortsatt beitebrukere der den vokser, og disse lokalitetene blir godt ivare tatt gjennom skjøtsel og beiting vår og høst. Det er en egen tilskuddsordning gjennom Miljødirektoratet for ekstra arbeid og utgifter med tiltak som fremmer svartkurla sin overlevelse.

Svartkurle i Oppdal

Storfe

Storfe beiter i første omgang gras og urter, gjerne langs elver, vatn og myrdrag. De beiter også halvgras og lauv, og bidrar til en viss grad til å holde lauvskogen nede. Særlig osp, rogn og selje er ettertraktet. Intensiteten av lauvskogbeiting er det forskjell på hos de forskjellige storferasene.

Undersøkelser viser at det går med 11% mer energi, 96% mer arbeid og 11% mindre jordareal med å ha storfe på inneføring i stedet for utmarksbeite.

Sau

Sau beiter mer selektivt enn storfe. De prefererer urter i større grad enn andre av våre beitedyr i tillegg til gras og lauv. Sau og lam tar opp vel 2/3 av sitt årlige totale foropptak i utmark (NILF 2006 - notat 15).

Geit og Hest

I 2017 var det registrert 184 geiter og 76 hester i Oppdal. Hest er årlig sleppt på utmarksbeite ved Bekklægeret, i Kvitdalen og til dels Stroplsjødalen sør i kommunen.

Rein

Oppdal er beiteområde for både villrein og tamrein. Vinterbestanden av villrein i Snøhetta- og Knutshø-stammen teller til sammen ca 3500 dyr. Villreinen er ansett som en globalt trua art og er oppført som sårbar på rødlista. Vinterbestanden av tamrein i hele Trollheimen teller ca 1600 dyr.

Reinen har mer variert arealbruk enn husdyra, da den beiter i utmarka året rundt. Om sommeren er grasaktige planter viktigst, i tillegg til urter og lauv. Vår og høst går reinen ofte på myrvegetasjon, om vinteren er det lav og rabbevegetasjon som er viktigste næring.

Reindriften er ei næring som ikke avgrenses av kommune- (eller fylkes-) grenser. Tamreinen er avhengig av ulike beitetyper og terreng gjennom året, samt mulighetene for å flytte mellom beiteområdene. Reindriften er ikke dynamisk, så selv om noen beiteområder er mye brukt noen år, kan det være andre områder som er mer viktig andre år. Dette vil avhenge av mange faktorer (bl.a. klima, forstyrrelser og inngrep, rovdyrtrykk mv.).

Vedr. bosetting og sysselsetting så er det også viktig å se ting i større perspektiv. En av 5 sjetandelsinnnehavere har bostedsadresse i kommunen, og beiteområdene er svært viktige. Deres tilstedeværelse med sin rein, samt potensiale med tanke på videreforedling/ lokalmatutsalg osv. er noe som kommer samfunnet til gode, samtidig med at man får utnyttet utmarksressursene på en god måte og at kulturlandskapet opprettholdes. Reindriften er det viktigste grunnlaget for den samiske kulturen og språket, og ivaretagelse av reindriftsarealene er derfor et vilkår for å videreføre kulturen for kommende generasjoner.

Tap av husdyr og rein på beite

Rovdyr har blitt et økende problem i alle våre beiteområder. I 1997 ble kjerne-området for jerv i Sør-Norge opprettet, og nedlagt i 2007. I denne 10-års-perioden økte bestanden av jerv i Sør-Norge betraktelig, og det er signifikant med økende tapskurver i sauebesetningene og hos reieneierne. I de senere år ser vi en økende bestand av kongeørn og havørn i beiteområdene i Oppdal, i tillegg til økt aktivitet av gaupe.

Elg, hjort, rådyr

Det virker som det er liten konflikt i utmarkas beitebruk mellom husdyr og hjorteviltartene elg, hjort og rådyr. Sommerstid beiter både hjortevilt og husdyr på gras og urter. Det er forholdsvis få husdyr som beiter i sommerhabitatene til hjorteviltet. Problemene oppstår først i de tilfeller hjorteviltet går inn på åker og eng og beiter der.

Moskus

Moskusstammen på Dovrefjell teller ca 250 dyr (2017-telling) og har sitt kjerneområde i Kaldvelldalen og Stroplsjødalen, med streifområde sør til Fokstua og nordover til Soløyfjellet/Dindalen.

Moskusen beiter mye de samme arter som småfe/rein. Det er vinterbeitet som er kritisk, da går den på lavdominerte rabber og i avblåste områder med grasinnslag. Det er ikke sau på beite innenfor kjerneområdet for moskus, men moskusen kan komme i kontakt med sau når den kommer utenfor kjerneområdet.

I og med at stammen har økt kraftig de siste årene, må det arbeides for at det videreføres en god forvaltning av moskusstammen. Sykdommen munnskurv er et økende problem i bestanden. Ny forvaltningsplan har satt et bestandsmål, som virker fornuftig.

Det er Fylkesmannen i Trøndelag som har forvaltningsansvar for moskus, ny forvaltningsplan for moskus er vedtatt i 2017, Fylkesmannen i Trøndelag Rapport 4 - 2017.

Verdisetting av beitet.

Beiteverdien på ulike arealtyper vil variere sterkt. Norsk Sau- og Geit har beregnet at den nyttbare avkastninga for sau på fjellbeite vil variere fra to føreheter pr. daa på mindre gode fjellbeiter, til opptil sju føreheter pr. daa på svært gode fjellbeiter. Verdien er tilnærmet null i områder med ekstra magert/tynt jordsmonn, tett skogbestand eller høgfjell.

Med dagens driftsopplegg for sau høstes 30 - 50 % av årsfôret i utmarka. En effektiv utnyttelse av utmarksressursene fører til at produksjonsgrunnlaget på et bruk med sau nærmest kan bli doblet.

Ved at en høster av en fornybar ressurs som ellers ikke ville bli utnyttet, medvirker dette i sterk grad til å opprettholde bosetting og sysselsetting i Oppdal. Beitingen bidrar også sterkt til å opprettholde kulturlandskapet i dal- og fjellområdene. Verdiene av kulturlandskapet i forhold til ivaretaking av biologisk mangfold er høyt. Undersøkelser har vist at et område med middels beitetrykk har høyere antall arter (vegetasjon, sopp m.m.) enn områder uten beiting.

Beregnet verdi av beiteopptak i Oppdal			
Ant. dyr	Ant. dg x føreheter	Verdi pr. ffe	Beregnet grovførverdi
49000 sau og lam	104 dg x 1 ffe	Kr. 3,50	17.836.000,-
2000 ungdyr	67 dg x 5 ffe	Kr. 3,50	2.345.000,-
400 kyr i sætring	60 dg x 7 ffe	Kr. 3,50	588.000,-
58 hest	45 dg x 7 ffe	Kr. 3,50	63.945,-
1600 tamrein(vintertall)	365 dg x 1 ffe	Kr. 3,50	2.044.000,-
SUM	5.725.614 ffe		Kr. 23.176.945,-

Tabell 1: Føropptak for sau er 1 førehet (ffe) pr. dag, for ungdyr 5 ffe og for ku/hest 7 ffe. Dette gir følgende verdital for Oppdal. Beregningsgrunnlag er dyretall fra beitesesongen 2017 og data fra NILF-notat 15-2006. Pris pr ffe er beregnet tilsvarende kraftfor-pris. Alle priser eks mva.

Verdien av utmarksbeite vil alltid være avhengig av prisen på fôr, antall beitedager og føropptak. Betydningen av beite kommer godt fram når en beregner hvor mye fulldyrka innmark som ville gå med dersom tilsvarende antall dyr ikke kan slippes i skog og fjell. Med et føropptak på 400 FEm pr dekar tilsvarer dette 14 315 dekar fulldyrka jord. Totalt areal fulldyrka jord i Oppdal er pr. 2017 på 39 912 daa.

Verdien av ullproduksjon på utmarksbeite i 2017					
	Antall	Kg ull pr dyr	Kg ull totalt	Pris pr kilo ull gj.snitt	Ullverdi i kr
Sau	17 900	2,20	39 380	36,- eks mva	1.378.300
Lam	30 600	1,30	39 780	38,- eks mva	1.511.640
Sum	48 500		79 160		Kr. 2.889.940

Produsert kjøttverdi på en sesong er vanskeligere å beregne. I tillegg til lammeslakt kommer slakt av storfe, sau og tamrein.

Økonomisk betydning av et aktivt landbruk i Oppdal kommune

Nibio og SSB har på oppdrag fra Fylkesmannen laget en samlerapport over landbruket i Trøndelag, verdiskaping og sysselsetting, utviklingstrekk mm. Tall fra 2015 ligger til grunn. Oppdal ligger på andreplass i Sør-Trøndelag i verdiskaping med 118,8 millioner i verdiskaping i 2015, og havner på 8.plass av 48 kommuner i det nye fylket Trøndelag. Inkludert tilleggsnæring utgjør brutto verdiskaping 132,4 millioner i året.

Andel direkte sysselsatt i primærnæring (jordbruk/skogbruk) er i 2015 11 %, 273 personer. Samlet sysselsetting pga landbruk har en faktor på 2,6 stilling pr primærprodusent; dermed er 710 personer direkte og indirekte sysselsatt i landbruket i Oppdal, dvs ca 23 % av arbeidsmarkedet. Det er en god hjørnesteinsbedrift vi har i landbruksnæringen i Oppdal.

Fra 2010 til 2015 har landbruket i Oppdal hatt en prosentvis økning i verdiskaping på 8 %. Landbruksplanen som ble vedtatt i 2013 la et mål om 20 % økning innen 2030, nå har vi økt 8 % på 5 år – hvis rammebetingelsene ikke endres vesentlig er vi på riktig vei mot målet.

Spesielt interessant er det å se på tilleggsnæringer. Andel av jordbruksbedriftene som driver tilleggsnæring i en eller annen form er høy i hele fylket, og for Oppdal er det mellom 50-59 % Verdiskapingen av dette utgjør for Oppdal ca 13 millioner kroner.

De siste års utvikling innen lokalmat og matutsalg gir positive ringvirkninger både for volumprodusentene og for småsystemet. Trøndelag er den viktigste matregionen i Norge, og i vårt nærområde er det ca 21 lokalmatprodusenter registrert (da regnes Fjellmandel Oppdal SA som en enhet).

Landbruket i kommunen produserer dessuten et unikt kulturlandskap som er et av de viktigste salgargumentene for reiselivsnæringen og fritidsmarkedet. Oppdal er en viktig og stor landbrukskommune både i fylkes- og landssammenheng.

Oppdal kommune har størst jordbruksareal i fylket med 75 398 dekar i drift i 2017. (Dyrka jord og innmarksbeite). Oppdal er kommunen i Norge med mest innmarksbeite i areal.

Kyr på seter i Gjevillvassdalen. Foto: Ragnhild Eklid

Lovverk/rettslige forhold

Beiteretten er en av de eldste bruksretter som er knyttet til de norske utmarker. Retten i utmarka er befestet gjennom sedvane, hevd og lovverk.

Det presiseres at det i denne beiteplanen ikke er tatt stilling til beiterettighetene til hvert bruk i kommunen. Det er beiterett og beitespørsmål på generelt grunnlag som er diskutert.

Beitebruken, og spesielt gjerding, har vært lovbelagt siden de første norske lover ble fastsatt.

Jordlova er overordna og i formålsparagrafen i jordlova står følgende:

".. å legge forholda slik til rette at jordviddene i landet med skog og fjell og alt som hører til (arealressursene) kan verte brukt på den måten som er mest gagnleg for samfunnet og dei som har yrket sitt i landbruket."

Beitelova går mer inngående på ansvar for husdyr på beite og konfliktløsning dersom husdyr kommer på annen manns grunn.

Gjerdeplikten er for det meste fastlagt i tidligere utskiftinger og gammel hevd på hvor hver gard hadde ansvar for sin del av gjerdet. Alle hadde gjerdeplikt mot utmark, morkautgarden går rundt hele Oppdal. Grannegjerdelova sier følgende i § 7: *"Der granne-gjerde er til nytte for eigedomane kvar for seg, kan granne krevje gjerdehald av granne, så fram det er klart at samanlagt for både eigedomane er nytta av gjerdehaldet større enn kostnaden"*. Kommunen kan gi utfyllende bestemmelser om gjerdets utforming og når på året det skal være gjerdeplikt.

Oppdal har en egen forskrift om båndtvang fra 9.11.2005 med ordlyden: *"Enhver eier eller besitter av hund i Oppdal kommune skal holde hunden i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet i den tid bufe beiter, i tida fra 1. mai til 31. oktober."* Unntak her er hund i bruk under lovlig jakt eller sauegjeting. Båndtvangstida i Oppdal er derfor fra 1. april – 31.oktober.

Lover og forskrifter

Lov om jord (jordlova) av 12. mai 1995 nr. 23

Lov om jordskifte av 21. juni 2013 nr. 100

Lov om ymse beitespørsmål (beitelova) av 16.juni 1961 nr.12

Lov om bygdeallmenninger (bygdeallmenningslova) av 19.juni 1952 nr. 59

Lov om friluftslivet (friluftsløven) av 1.juli 1957

Lov om reindrift (reindriftslova) av 15. juni 2007 nr. 40.

Lov om reindrift i kommunene Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rindal, Sunndal og Surnadal av 21.des. 1984 nr. 101 (Trollheimenloven).

Lov om grannegjerde (grannegjerdelova) av 5. mai 1961

Lov om dyrevelferd (dyrevelferdslova) av 26. mars 1999 nr. 14

Lov om matproduksjon og mattrygghet (matloven)av 19.desember 2003 nr. 124

Lov om hundehold (hundeloven) av 4. Juli 2003 nr. 74

Lov om Naturmangfold (naturmangfoldsloven) av 19. juni 2009 nr. 100

Lov om viltet (viltlova) av 29. mai 1981 nr. 38

Forskrift om båndtvang i Oppdal Kommune av 09.november 2005 nr. 1281

Lov om avgrensning i retten til å slippe hingster, okser, værere og geitebukker på beite (hannedyrlova) av 6. mars 1970 nr. 5

Forskrift om velferd for produksjonsdyr av 3. Juli 2006 nr 885

Forskrift om velferd for småfe av 18. februar 2005 nr. 160

Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, Trøndelag 2018.

HANDLINGSPLAN/TILTAKSDEL

Utfordringer	Mål	Tiltak	Ansvarlig
<p>AREALFORVALTNING –</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kvalitativt beste beiteområdene blir først bebygd • Manglende bevaring av næringsareal til matproduksjon • Nedbygging av beiteareal og flyttleier/råk – vanskelig å finne erstatningsareal • Savner en restriktiv holdning til utlegging av nye hyttefelt – det er et stort antall nye tomter innenfor allerede regulerte fel • Dilemma med hyttefelt: tette felt - mister adgang/tilkomst, spredt felt - krever større areal • Beitespørsmål/vurdering blir lite hensyntatt i kommuneplan/reguleringsplan 	<p>Ivareta beiteproduserende areal for framtidig beitebruk.</p> <p>Oppfylle sentral og lokal målsetting om økt matproduksjon (Det grønne skiftet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke beitekartleggingen utført i 2015 som kunnskapsgrunnlag ved ny revisjon av kommuneplanens arealdel • Vurdere Stortingets mål om nulltoleranse for nedbygging av dyrka og dyrkbar jord til andre formål i fremtidige arealplaner • Prøve å styre utbygging til uproduktiv mark med lav bonitet • Søke å styre unna utbygging av areal som er kartlagt som svært godt og godt husdyrbeite og på areal som er svært viktige i reindrifta, husdyrråk og rekster, gamle ferdselsveier • Ønske om at det opprettes en tomtebank/arealbank-oversikt på kommunens hjemmeside, som oppdateres kontinuerlig • Legge til rette for grunneiersamarbeid v/regulering av områder • Vurdere fortetting ved bestemmelser i kommuneplan • Helhetlig vurdering ved utarbeidelse av reguleringsplaner som også inkluderer beiteinteresser. Alle forhold – beitebruk, vann, avløp, beite, vei, inngjerding, tomtetetthet, allmenn ferdsel – må vurderes ved både oppstartsmøte og ved førstegangsbehandling av planen. • Saksbehandlingsprosedyrer som medfører at gjerding og framkommelighet for beitedyr blir vurdert i alle saker hvor utmarka er involvert • Vern mot nedbygging av flyttleier, råk og rekster, gamle ferdselsveier 	<p>Planleggere/ utbyggere Kommune</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Beitebrukere v. beitelaget og reineiere i det aktuelle området ønsker å ha nøkkel til låste hyttebommer og bom ved sæterveier o.l. for å kunne sanke/hente beitedyr • Lage en verktøykasse for beitelaga/rettighetshavere i håndtering av nye planer i eget område – hvilke rettigheter har beitebrukerne, hvordan planlegge eget område, hvordan påvirke arealplan og reguleringsplaner • Utrede å innføre en kompensasjonsordning ved omdisponering av LNFR-areal til utbyggingsformål. Feks en avgift inn til et fond som kommer beitebrukere til gode, til f.eks etablering av ny infrastruktur for beitelag, nydyrking osv. Må utredes. 	<p>Den enkelte bruker/grunneier/ beitelag</p> <p>Kommunen/beitelag</p> <p>Kommune / landbruksråd</p>
<p>KULTURLANDSKAP Utfordringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedgang i antall produsenter • Gjengroing • Nedbygging av areal • Rovdyr/laushund – forstyrrelser i kulturlandskapet som hindrer matproduksjon/beiting • Mangel på tilgjengelig beite 	<p>Skape gode vilkår for beitedyr i kulturlandskapet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Målrette bruken av økonomiske virkemidler mot tiltak som fremmer kulturlandskap og beite • Styrke tilskuddsordningene for biologisk verdifulle areal med stort artsmangfold • Stimulere til restaurering av gammel kulturmark, særlig nær driftssenteret ved å prioritere dette gjennom landbrukets tilskuddordninger (SMIL, RMP) • Stimulere til økt bruk av den innmarksnære utmarka • Aktiv kontroll og oppfølging av driftskrav innmarksbeite, jfr jordlovens §8 • Rydde gamle ferdselsstier • Samarbeid mellom vedbrukere/grunneiere om vedhogst (skjema er laget og ligger på nettsidene til kommunen) • Fokuserer/synliggjøre bioenergi/flisfyringsanlegg i rulleringa av klima- og energiplanen • Fremme bruken av lokalt trevirke • Arrangere flere motorsagkurs 	<p>Landbruksdirektorat/kommunen</p> <p>Kommunen/ Landbruksråd</p> <p>Kommune/beitelag</p> <p>Kommune</p> <p>Beitelag/enkelbruker/grunneier/ Grunneier/ kommune</p> <p>Kommune/grunneier/Allskog</p>

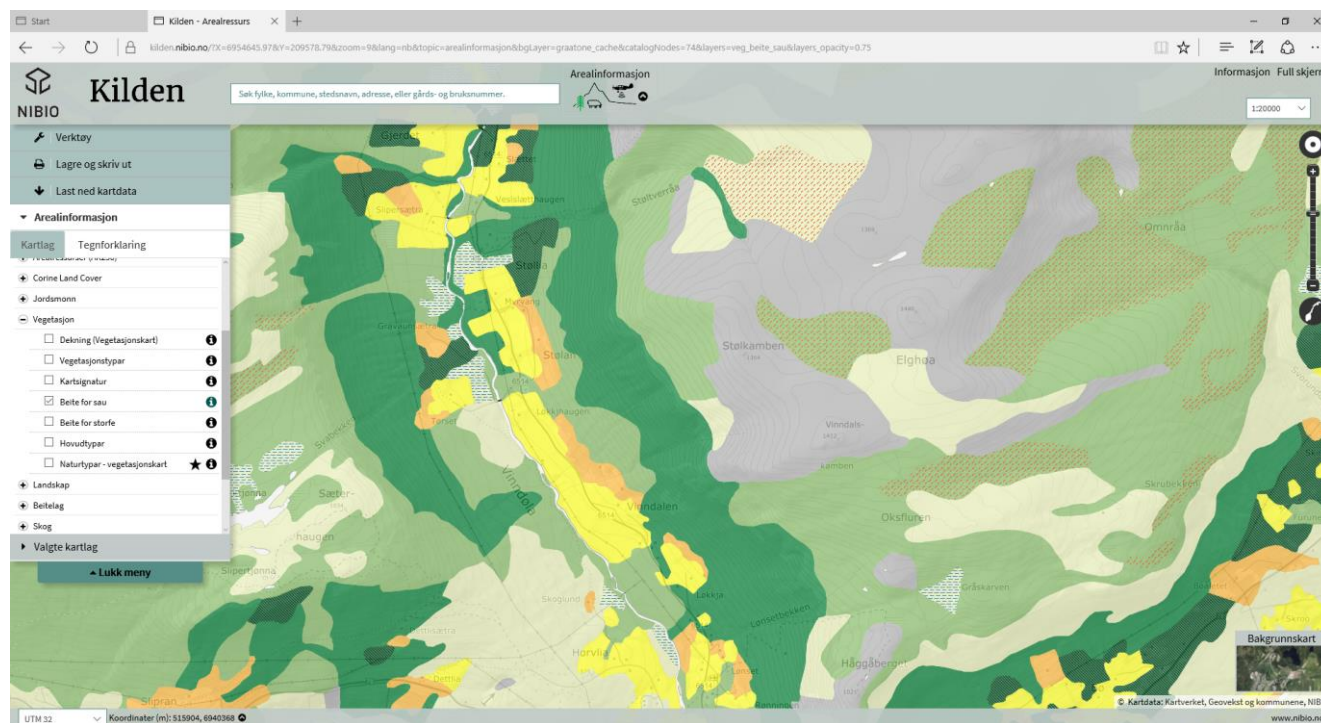
<p>GJERDE Utfordringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulik praksis med inngjerding av hyttetomter og annen eiendom • Farlige gjerder • Åpninger under hytter og terrasser • Manglende vedlikehold av gjerder • Gjerdeplikten, spesielt av morkautgarden, overholdes av færre og færre garder som ikke er i drift eller leier ut jorda – stor utfordring med å overholde gjerdeplikten. • Gjerde mangler mot E6 oppover Drivdalen • Jernbanegjerdet • For dårlig utnytting av beiteressursene på lisida på østsida av Drivdalen som er svært produktiv 	<p>Fremme viktigheten og betydningen av godt gjerdehold, både vedr. oppsetting og vedlikehold.</p>	<p>Utarbeide retningslinjer for gjerdehold i kommunen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forbud mot elektrisk gjerde rundt hytter. • Hvordan forsvarlig inngjerding av hytter/sikring av åpninger skal gjennomføres. • Konkretisere mer om gjerding i reguleringsplaner der det er beiteberettigede • Lage samla gjerdeplaner for hyttefelt gjennom samarbeid mellom beitebrukere og utbygger <p>Annet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilsynsprosjekt på eksisterende inngjerding av fritidseiendommer • Frist for gjerdehold om våren • Informere selgere av utstyr om forbudet mot elektrisk gjerde • Kurs i gjerding for hytteierforeninger oa. • Endre kontraktsmal for forpakting og jordleie slik at gjerdeplikten fremkommer mer synlig som et punkt i kontrakten • Sette opp gjerde mot E6 i Drivdalen for å kunne utnytte beiteressursen bedre. • Aktivt informere om at morkautgarden – gjerdet mellom utmark/innmark - er det hver landbrukseiendoms plikt å holde ved like – i all framtid. • Jernbanegjerde –følge opp rettsaken om gjerdet langs Dovrebanen. Hvordan skal gjerdingen skje, hvem har ansvaret, nytt gjerdeskjønn må avholdes • Tilskuddsordning til konfliktforebyggende gjerde for å skjerme innmark mot rein 	<p>Kommune/ beitelaga</p> <p>Planleggere/kommunen</p> <p>Kommunen</p> <p>Beitelaga Faglaga</p> <p>Faglaga</p> <p>Kommunen</p> <p>Grunneiere/beitelag Beitelag/grunneiere/kommunen</p> <p>USS/kommunen</p> <p>Fylkesmannen</p>
--	---	---	---

<p>BEITE Utfordringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Effektive uttak av rovdyr hos forvaltning/SNO • Løshund • i beiteområder med lite sau blir det høyere tap av rein til rovdyr • behov for å bruke andre vinterbeiteområder for rein - innenfor rettslig vedtatt område. • For lite storfe på beite og for lite samarbeiding småfe/storfe • Gamle beiter gror igjen – må restaureres <ul style="list-style-type: none"> • Utfordring kan være sykdomsutbrudd som for eksempel utbrudd av fotråte/ munn –og klauvsjuka, skrantesjuka og ev forbud mot mot saltstein. 	<p>Synliggjøre verdien som beitebruk utgjør i kulturlandskapet for næringsliv, fastboende og tilreisende.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Effektive uttak av rovdyr hos forvaltning/SNO • Aktivt og tilstedeværende deltakelse i region-samarbeid Interkommunalt skadefellingslag (IKS) • Arrangere kurs i kadaverhundsøk og ha oversikt over aktive ekvipasjer • Utrede behovet for å innføre helårs båndtvang i Oppdal • Håndheve driveplikt på innmarksbeiter (jordlova § 8) • Arbeide for flere storfe på beite/ særlig innmarksnær utmark og samarbeidings fordelene (fagtema ved møter med næringa, info til nye bønder) • Stimulere til at alle beitebrukere deltar i beitelag - tilskudd gjennom organisert beitebruk • Kartlegging av hvorfor storfeiere ikke slipper flere dyr i utmark / setrer for i neste omgang legge til rett for et økt antall storfe på beite • Spre kunnskap om vegetasjonsgrunnlaget for å bedre fordeling av beitedyr etter dette (fagtema ved møter med beitenæringa) • Revisjon av beitelagsgrensene/ beitelagstilhørighet – dersom dyra ikke går innenfor eget beiteområde. Beiteretter. • Rydde vierkjerr, særlig østfjellet, vokser seg kraftigere og beitenes forringes. Også positivt for villreinenes sommerbeite. • Investeringsvirkemidler til tiltak i beiteområder – sperregjerder, sankegarder, fellestiltak. Tas opp som tema årlig på fellesmøte med beitelaga først i januar • Følge forvaltningsplan for moskus av 2017. Utvikling av den innførte moskusstammen må ikke gå på bekostning av aktiv beitebruk med husdyr. 	<p>FM/ Miljødirektoratet Kommunen/IKS</p> <p>NKK</p> <p>Fagлага/beitelaga /kommunen</p> <p>Kommunen Beitelag/produsentlag</p> <p>Kommunen</p> <p>Beitelag/faglag/kommunen</p> <p>Beitelag/kommunen</p> <p>Beitelag / grunneierlag/OBA</p> <p>Beitelag/Grunneierlag/ OBA/ Vernemyndighet</p> <p>Kommune/ Fylkesmannen</p> <p>Fylkesmannen</p>
---	--	---	---

<p>FERDSEL Utfordringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Å få ferdsel tilpasset den eksisterende bruken av områdene til beiting og næring – ofte stor fart, tar lite hensyn – til ulempe for folk og fe • Fysisk stenging av sti • tilrettelagt for ferdsel ved ulike tiltak på annen manns grunn - manglende grunneier-avtaler • Registrerer stier, og melde inn til kommunen • Turguider og annaen markedsføring – ingen/få avtaler med grunneierne og beitebrukere • Tilrettelegging i innmark / utmark uten grunneiers tillatelse • Laushund i beiteområder og på fjellet 	<p>Bedre forståelse og dialog mellom beitenæring, turgåere, syklistene, aktive friluftsbukere</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog og gjensidig forståelse må bedres og skikk og bruk i utmark må formidles – gjennom dialogmøter og informasjon ved utfartsårer - parkeringsplasser • Sterkere fokus/info om båndtvangsbestemmelsene ved å henge disse opp på aktuelle infopunkt knyttet til stier/løyper/utfartsårer/p-plasser • Skriftlige grunneieravtaler ved organiserte tiltak og fysiske tiltak på annen manns grunn • Etablere nok p-plasser i samarbeid med gr.eiere • Invitere seg inn til årsmøter og medlemsmøter • Legge til rette for dialog mellom grunneiere/beitelag og arbeidsgruppe sti og løypeplan/arbeidsgruppe vandring og sykkel • Felles arbeidsgruppe grunneiere og interessegrupper for innspill sti –og løypeplan og ev andre planer • Kanalisering av ferdsel må tilstrebes i dialog med grunneiere. • Beitelaga må få forslag til nye stietableringer til uttale/godkjenning – legges inn som en del av verktøykassa, samt være en del av grunneieravtalen. • Stenging av stier og veier i innmark i spesielle tilfeller, for eksempel beiteslipp, onnearbeid og sanking av dyr. 	<p>Turlag/friluftssorg /beitelag/faglag/ kommunen</p> <p>Kommunen</p> <p>Grunneier/lag/organisasjon</p> <p>Kommunen</p> <p>Kommunen</p> <p>Kommunen/beitelag</p> <p>Grunneiere/beitelag</p>
---	--	--	---

Vedlegg:

- A. Beitekart svært godt og godt beite, storfe, sau og rein
Beitekartene finnes på www.kilden.nibio.no Zoom inn på Oppdal og når du kommer ned i målestokk 1:100 000 kan du på venstre side trykke på +-tegnet foran Vegetasjon og hake av for hvilket temakart du vil se på saubeite eller storfebeite, eller vegetasjonskartet. Tegnforklaringen finner du i samme boks på venstre side.

- B. Beskrivelse av hvert beiteområde i Oppdal med oversikt over slept og tapt sau og storfe
C. Trollheimen reinbeitedistrikt; beskrivelse og tapstall
D. Forskrift om båndtvang Oppdal kommune